

سیستان و بلوچستان؛ زمینه‌ها، ناامنی‌ها

فادر بخش جمال زهی

عزاداران چابهار ی فاجعه‌های انسانی دیگری را رقم زد. از آنجا که قرآن حرم قتل فرد بیگناه را باقتل تمام بشریت یکسان دانسته دلایل، ریشه‌ها و زمینه‌ها هر چه که باشد حرکت‌های تروریستی شرم آور، توجیه پذیر نخواهند بود، امامی طلبد که زمینه‌های رشد و نمو این گونه حرکت‌ها شناسایی شود و آسیب‌شناسی جامعی صورت پذیرد.

شاید بتوان گفت که عدم مدیریت صحیح، عدم مشارکت و رقابت فعال اقوام و تقریباً حذف برخی قومیت‌های ساکن منطقه و به مشارکت نگر فتن آنها در اداره استان از دلایل عمده ایجاد و پیدایش ناامنی‌های جنوب شرق کشور به شمار می‌آید.

پیرمحمد ملازهی تحلیلگر مسائل منطقه در ارتباط با حذف بلوچ‌ها این گونه روایت می‌کند: «...به‌طور کلی دور تحصیلکرده‌های (بلوچ) را خط کشیدند. دو یا سه روز پس از انقلاب نشستی در استانداری بود که شخص آیت‌الله خامنه‌ای هم در آنجا حضور داشتند. بحث‌های متفاوتی در آنجا مطرح شد. کسانی که از سوی حکومت از تهران آمده بودند به واقع معتقد بودند که تحصیلکرده‌های (بلوچ) مارکیست هستند و خوانین، ضدانقلاب، از این روی روی سومی که آنها روی آن حساب کردند روحانیت بوده، البته روحانیتی که مانند مولوی عبدالعزیز تا حدی انتقاد داشت مدنظر نبود. برداشت من این است که در نهایت مجموعه حاکمیت به این رسیده بود که روی بلوچ‌ها نمی‌تواند حساب کند. پس، از جناح دیگری در این استان بهره‌بردند که همان سیستمی‌های شیعه مذهب بودند. بر اساس این تفکر بلوچ و اهل سنت به تدریج از ساختار حذف شدند و کاملاً تضاد منافع یافتند. پیش از این بین بلوچ و سیستمی و بین شیعه و سنی در استان (سیستان و بلوچستان) اختلاف نبود.» ملازهی در ادامه می‌افزاید: «به هر حال این شکل

داشت: «سرویس‌های اطلاعاتی امریکا، اسرائیل و برخی کشورهای غربی با حمایت‌های متعدد از گروهک تروریستی، برنامه‌زماندگی شده‌ای طراحی کرده بودند که به‌طور متوسط هر هفته یک اقدام خرابکارانه انجام دهند.» (۱)

اینک نظر به عمق ناامنی‌ها و نیز توطئه‌های امنیتی می‌طلبد که با نگاهی آسیب‌شناسانه زمینه‌های بروز و ظهور پدیده شوم حرکت‌های تروریستی در سیستان و بلوچستان مورد مطالعه قرار گرفته و خشکاندن ریشه‌های آن در دستور کار قرار گیرد و به قطع شاخه‌های آن اکتفا نشود، چون حتی پس از دستگیری، محاکمه و اعدام رهبر گروه به فاصله زمانی بسیار کوتاه دو حرکت انتحاری در مقابل مسجد جامع تشیع زاهدان و

طی سال‌های اخیر ناامنی‌های جنوب شرق کشور یکی از دغدغه‌های مهم مسئولان کشوری و استانی و ملت ایران و مردم منطقه بوده است و حرکت‌های تروریستی در سطح رسانه‌های محلی، ملی و بین‌المللی بازتاب گسترده‌ای داشته و طی دهه گذشته بویژه از سال ۱۳۸۴ سیستان و بلوچستان به‌عنوان مرکز و کانون ناآرامی‌های جنوب شرق کشور بوده و هزار چندگانه‌ی خبر اول رسانه‌های ملی و بین‌المللی بوده است

طی سال‌های اخیر ناامنی‌های جنوب شرق کشور یکی از دغدغه‌های مهم مسئولان کشوری و استانی و ملت ایران و مردم منطقه بوده است و حرکت‌های تروریستی در سطح رسانه‌های محلی، ملی و بین‌المللی بازتاب گسترده‌ای داشته و طی دهه گذشته بویژه از سال ۱۳۸۴ سیستان و بلوچستان به‌عنوان مرکز و کانون ناآرامی‌های جنوب شرق کشور بوده و هزار چندگانه‌ی خبر اول رسانه‌های ملی و بین‌المللی بوده است؛ فاجعه‌های انسانی در تاسوکی، داززین، مسجد علی این ایطالب و مسجد جامع زاهدان، پیشین، چابهار و... به وقوع می‌پیوست و مسئولیت حوادث خونبار یادشده را «جندالله» به رهبری عبدالملک ریگی برعهده می‌گرفت و تلاش‌های چشمگیری از سوی مسئولان و نهادهای امنیتی و نظامی به منظور دستگیری و محاکمه رهبر این گروه صورت گرفت که در نهایت در سوم اسفندماه سال ۱۳۸۸ خیر دستگیری عبدالملک ریگی خبر اول خبرگزاری‌های و رسانه‌های داخلی و خارجی شد. در حالی که خبر محاکمه و اعدام وی و متلاشی شدن گروه جندالله افکار عمومی مردم منطقه را به سوی ایجاد «فضای آرام و متفاوت» از گذشته امیدوار کرد، ناگهان در شبانگاه ۲۴ تیرماه ۱۳۸۹ دو حرکت تروریستی در مقابل مسجد جامع تشیع زاهدان به شهادت حدود ۳۰ نفر و زخمی شدن شمار زیادی انجامید و در ۲۴ آذرماه ۱۳۸۹ (روز تاسوعا) دو حرکت تروریستی دیگر در جمع عزاداران چابهار حدود ۴۰ شهید و شمار زیادی مجروح به جای گذاشت. استاندار سیستان و بلوچستان بیان کرد: «بیش از ۹۹ درصد توطئه‌های امنیتی کشف و خنثی می‌شود.» مدیرکل سابق اطلاعات استان هم بیان اینکه در چند سال اخیر ۱۸۰ عملیات طراحی شده از سوی گروهک تروریستی یادشده علیه امنیت ملی خنثی شده اظهار

زندگی مسالمت آمیز لطمه خورد، علت آن هم تنها مربوط به محیط آنجا نبود و بیشتر از تهران هدایت شده بود. وقتی شما در استانی که بیش از ۷۰ درصد آن اهل سنت است تمام امکانات استان را در اختیار ۲۰ درصد شیعه مذهب سیستانی گذاشتید، آن ۷۰ درصد از خود واکنش منفی نشان می دهد. (۷)

از سوی دیگر آنتونی گیدنز جامعه شناس معاصر هم بر این باور است: «سازمان های چریکی اکثر آدر شریاطی به وجود می آیند که یا استبداد سیاسی شدید، یا توزیع بسیار نابرابر ثروت وجود دارد.» (۸) از سوی دیگر همواره ارائه گزارش های نادرست و یا بزرگنمایی شده توسط گروه های ویژه به مرکز کشور که به اتخاذ تصمیمات نادرست می انجامد از دغدغه های مردم و مسئولان دلسوز است، در این راستا یکی از مسئولان اسبق استان بیان داشت: «گزارش هایی که از منطقه (سیستان و بلوچستان) به دولت مرکزی می رسد گاهی با ناقص است یا همراه با حب و بغض هاست و منافع گروه و جریان خاصی را در استان دنبال می کند، معمولاً هم گزارش ها با بزرگنمایی تهیه می شوند که این موجب تصمیم گیری های نادرست می شود.» وی در ادامه افزود: «به یاد دارم که در آن زمان گزارشی داده شده بود که در منطقه سیستان، و هابی ها آمده اند و زمین های شیعه ها را با قیمت پایین در دوران خشکسالی می خرند و آنجا حکم فلسطین را پیدا کرده که صهیونیست ها، زمین ها را از فلسطینی ها خریدند و آنجا را تخلیه کردند. این نگرانی برای مقامات مرکز ایجاد شده بود. ما (استانداری) بی طرفانه در این ارتباط تحقیق میدانی جامعی کردیم و متوجه شدیم اصلاً در منطقه سیستان چنین واقعیتی وجود ندارد تمام خرید و فروش ها را رصد کردیم و اتفاقاً ارزیابی شد و متوجه شدیم بیشتر، شیعیان زمین خریده اند تا اهل سنت. اگر بررسی نمی کردیم همین گزارش منشأ تصمیم گیری اشتباهی می شد که چه بسا تمام کشور را نگران می کرد. گاهی هم گزارش هایی به قم، مشهد، اصفهان و تهران می رسد که چه نشسته اید که اهل سنت از فقر شیعیان در منطقه استفاده می کنند و آنها را سنی می کنند، این گزارش ها اصلاً واقعیت نداشت و ابزاری بود تا پولی بگیرند.» (۹) همچنین یک نماینده بلوچ در نطق پیش از دستور در اعتراض به اجحاف و حق کشی و دستکاری در نتایج آزمون های استخدامی بیان داشت: «تروریست های اداری حضور شهروندان بلوچ را در ادارات تحمل نمی کنند با اجحاف و حق کشی و دستکاری در

وقتی بحث امنیت مطرح می شود اصولاً منشأ ناامنی ها را در آن سوی مرزها جست و جو می کنند یا گفته می شود که تفکر و هابیگری در داخل مرزها به ناامنی ها دامن می زند، در صورتی که باید منشأ ناامنی ها را هم در آن سوی مرزها همچون تفکرات تندروانه و تشبه به القاعده، سرویس های جاسوسی بیگانه و... و هم در داخل مرزها جست و جو کرد

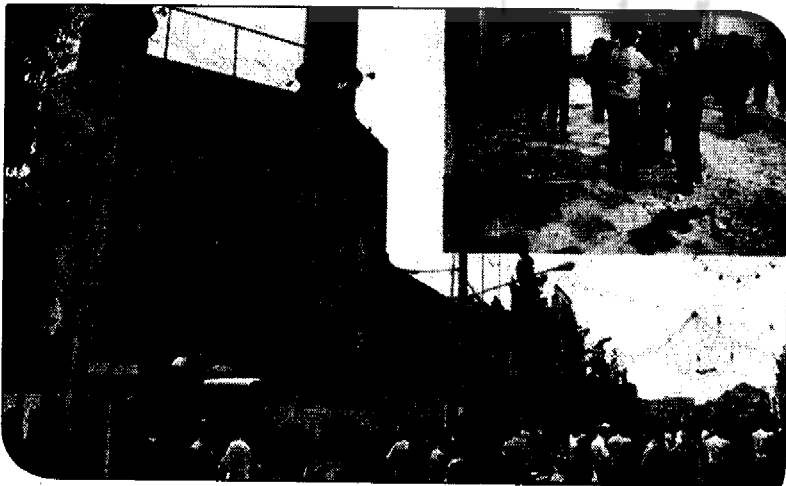
نتایج آزمون های استخدامی گویا اقدام به نوعی نسل کشی می نمایند... (۵)

استاندار پیشین استان هم در ارتباط با عدم جذب و استخدام جوانان بلوچ در نیروهای انتظامی پرسش کرد: «چرا اعتماد به جوانان بلوچ منطقه و گزینش و استخدام آنها در نیروی انتظامی و بهره گیری از شناخت آنها از استان و شناخت مردم از آنها به عنوان یکی از راه های ارتقای سطح امنیتی استان در طرح های امنیتی گنجانده نشده و نمی شود؟» (۶)

وقتی بحث امنیت مطرح می شود اصولاً منشأ ناامنی ها را در آن سوی مرزها جست و جو می کنند یا گفته می شود که تفکر و هابیگری در داخل مرزها به ناامنی ها دامن می زند، در صورتی که باید منشأ ناامنی ها را هم در آن سوی مرزها همچون تفکرات تندروانه و تشبه به القاعده، سرویس های جاسوسی بیگانه و... و هم در داخل مرزها جست و جو کرد و

افزون بر این تفکر و هابیت در استان وجود خارجی ندارد، در این ارتباط حجت الاسلام والمسلمین غلامحسین جهانبخش از کارکنان عالی رتبه دفتر نمایندگی ولی فقیه در امور اهل سنت بلوچستان می گوید: «به دنبال کشتار مکه در سال ۱۳۶۶ مسئولان نظام می خواستند از سیستان و بلوچستان پیرامون و هابیت فتوا بگیرند، از این رو استاندار وقت شهر به شهر راه افتاد و با عنوان محکومیت و هابیت فعالیت کرد. در آن زمان نه مردم شیعه و نه مردم سنی استان نمی دانستند که هابیت چیست و آن قدر این مسئله بدون قاعده مطرح شد که هر عوام شیعه خیال می کرد و هابیت یعنی همین بلوچ ها و بلوچ ها هم خیال کردند ما را و هابیت می گویند. با سواد های بلوچ رفتند که ببینند هابیت چیست و با افراد وابسته به این فکر تماس می گرفتند... و از آن زمان خود به خود با محکوم کردن و مطرح کردن و هابیت، و هابیت در استان ما (سیستان و بلوچستان) مطرح و زنده شد... وقتی فضای هابیت بر چسب مسلط در استان شد روحانیت اهل سنت هم از این بر چسب بر کنار نماند و اگر کوچکترین ایراد نظر یا انتقادی می کردند مارک و هابی می خوردند که این روش مطلوب نبود.» (۷)

مولوی عبدالرحمن امام جمعه اهل سنت چابهار هم بیان داشت: «... به مسئولان امور سیاسی مملکت که اگر احیاناً توسط بدخواهان ما و دشمنان مذهب و امور دینی مان نسبت به ما، به مدارس و طلاب و نحوه تفکر ما در خصوص و هابیت به سوء تفاهم افتاده اند کتابا اثبات می کنیم که ماسنی حنفی هستیم و از این رهگذر خود و مدارس، مساجد، دین، مذهب، طلاب، فرزندان و مردم خود را از هر نوع گزند مصون و در امان بداریم و اگر باین همه گزند باین مارک و هابیت به ما رسانیده شود بر همگان روشن گردد که به خاطر سنی بودن ماست

ولا غیر...» (۸) امام جمعه اهل سنت زاهدان مولوی عبدالحمید هم اظهار داشت: «در بلوچستان وهابیت وجود ندارد هر کس می گوید اینجا وهابیت است این کذب محض است که بعضی مطرح می کنند، ما یقین داریم که در اینجا مطرح شدن وهابیت به معنای اهل سنت است کسانی که نمی توانند مستقیماً بگویند اهل سنت به نام وهابیت به مردم منطقه مارک می زنند.» (۹) وی نیز حفظ آزادی های مذهبی اهل سنت و اجرای عدالت میان شهر و رندان سنی و شیعه ایرانی را دو خواسته مهم جامعه اهل سنت ایران بر شمرده است. (۱۰)

باید پذیرفت که منشأ ناامنی ها، شکاف های قومی مذهبی موجود در سیستان و بلوچستان، احساس تبعیض در بین مردم منطقه، نرخ بالای بیسوادی مردم، نرخ بالای بیکاری و میزان بالای فقر و احساس محرومیت و... است. در تحقیقی دانشگاهی که درباره عوامل مؤثر اجتماعی و فرهنگی بر گرایش برخی افراد برای عضویت در گروه های تروریستی در استان سیستان و بلوچستان انجام شده عواملی همچون فاصله میان قومیت ها، شکاف و فاصله بر خاسته از عوامل مذهبی، کمتر توسعه یافتگی استان، احساس محرومیت نسبی، بیکاری، بیسوادی و کم سوادی، نابرابری های اجتماعی و فرهنگی، تعصبات مذهبی، ویژگی های فرهنگی حاکم بر خانواده ها و وجود گروه های سازمان یافته قاچاق، بر گرایش افراد به عضویت در گروه های تروریستی در استان تأثیر گذار بوده اند، یعنی فاصله این قومیت ها با ۶۳ درصد، توسعه نامتوازن در کشور و استان ۷۵ درصد، شکاف های مذهبی ۵۷ درصد، احساس محرومیت نسبی ۷۹ درصد، نرخ بیسوادی و کم سوادی ۶۱ درصد، نرخ بیکاری ۹۴ درصد تعصبات مذهبی ناشی از ساختار های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی حاکم بر کشور ۷۷/۵ درصد، ویژگی های حاکم بر خانوار های استان مانند شغل، شیوه های تربیتی و بعد خانوار ۶۳ درصد و گروه های سازمان یافته قاچاق ۶۵ درصد بیشترین تأثیر را داشته و ویژگی های حاکم بر ساختار های قومی و قبیله ای و افتخار به حماسه ها، جنگ ها روحیه تهاجمی و سلحشوری با ۲۸/۵ درصد، داشتن عقبه قومیتی و مذهبی قوم بلوچ و اهل سنت در کشورهای همسایه پاکستان و افغانستان و وجود گروه های تروریستی در این عقبه قومی ۴۷ درصد کمترین درصد تأثیر را بر گرایش افراد به عضویت در گروه های تروریستی در سیستان و بلوچستان به خود اختصاص داده است. قابل یادآوری است که

امروزه تنها راه رسیدن به حقوق سیاسی - مدنی، اجتماعی و رسیدن به آزادی، کانال های مدنی اند و روش های مسلحانه و خشونت آمیز هیچ نتایج مثبتی را برای جوامع در بر نخواهد داشت. نه ظرفیت افکار عمومی دنیا و نه ظرفیت افکار عمومی ملت ایران و نه راه های توسل به خشونت را بر نمی تابند

جامعه آماری پژوهش یاد شده صاحب نظران منطقه بوده اند. در بخش تحلیل محتوا که شامل تحلیل مفهوم از سؤالات باز پرسشنامه تحقیق یاد شده است، ۸۸ درصد مردم عملیات و اقدامات اخیر در استان را اقدامی تروریستی دانسته اند و عوامل فردی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی را از عوامل مهم و تأثیر گذار بر گرایش افراد به گروهک های تروریستی دانسته اند. (۱۱)

۱۰۰ درصد پاسخگویان، پیامد اصلی این وقایع تروریستی را برای مردم سیستان و بلوچستان عدم امنیت و تفرقه بین اقوام بلوچ و سیستانی و اهل تسنن و تشیع ذکر کرده اند.

در ارتباط با تفاوت نرخ بیکاری بین بلوچ ها و غیر بلوچ ها نیز در بخشی از پژوهش انجام شده توسط استاندار سیستان و بلوچستان (دفتر مطالعات محور شرق) آمده است: «... متأسفانه بیکاری نزد بلوچ ها ۳۰ درصد است که این رقم بسیار بزرگی است. مسئله مهمی که در این زمینه

وجود دارد جذب کمتر جوانان بلوچ در ادارات و بخش عمومی است، در حالی که ۲۰/۱ درصد پدران پاسخگویان بلوچ در بخش عمومی فعالیت می کرده اند، این نسبت برای پدران غیر بلوچ ۳۱/۹ درصد بوده است، یعنی حدود ۱/۵ برابر، ولی این نسبت ها برای اشخاص پاسخگو ۲۱ و ۴۶ درصد است که حدود ۲/۲ برابر است. به این معنا که در گذشته شکاف بین بلوچ ها و غیر بلوچ ها در به کارگیری آنها در ادارات دولتی و بخش عمومی کمتر از حال بوده است و این امر می تواند موجب تأثیرات بسیار منفی بر شاخص های نگرشی و رفتاری مردم بلوچ داشته باشد.» در ادامه این تحقیق آمده است: «تفاوت درصد بیکاری نیز میان دو گروه بلوچ و غیر بلوچ بسیار زیاد است، در حالی که ۳۰ درصد پاسخگویان بلوچ بیکار بوده اند، فقط ۱۷/۴۱ درصد غیر بلوچ ها چنین وضعیتی داشته اند.

این نسبت برای پدران پاسخگویان به ترتیب ۱۰/۸ (بلوچ) و ۴/۲ (غیر بلوچ) می باشد. (۱۲)

در یک پژوهش دانشگاهی دیگر آمده است: «... مادران پژوهش سعی کردیم به بررسی چالش مقطعی حاشیه (جامعه اهل سنت بلوچ) - متن (نظام سیاسی) بپردازیم... حاصل پژوهش ما طرح یک پرسش و پاسخ به عنوان سؤال و فرضیه اصلی پژوهشی بوده است. در فرایند بررسی تصویر ذهنی حاشیه، ما شاهد طرح فهرستی از مطالبات از سوی حاشیه در برابر متن مسلط بوده ایم. حاشیه بر این باور است که سهم آن از منابع قدرت نمادین و غیر نمادینی که توزیع گر آن متن مسلط می باشد محدود و در برخی موارد صفر است. حاشیه دلیل این امر را ناهمخوانی های درونی - متنی حاشیه با متن مسلط می داند و معتقد است این ناهمخوانی ها از سوی متن مسلط تعریف و برجسته نمایی شده اند.» (۱۳)

بر اساس آمار سازمان سنجش آموزش کشور طی جدول رتبه‌دهی استان‌های کشور در آزمون سراسری سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ تمامی گروه‌ها، سیستان و بلوچستان با ۲۰/۳۳ و ۲۱/۱۱ درصد پذیرفته شده در مراکز آموزش عالی آخرین یعنی پایین‌ترین رتبه قبولی در آزمون‌های فوق را از آن خود کرده است (۱۴) و نیز آمارها حکایت از این دارند که بالاترین نرخ بیکاری به این استان اختصاص دارد.

تجربه زندگی مسالمت‌آمیز یزدی‌ها و بلوچ‌ها طی چندین دهه پیش از انقلاب در شهرستان خاش و نیز مردم زاهدان در ایام حیات مولانا عبدالعزیز و آیت‌الله کفعمی و پیش از آن حکایت از این دارد که توده مردم اعم از بلوچ و فارس، شیعه و سنی از ظرفیت بالایی در ارتباط با زندگی مسالمت‌آمیز در کنار یکدیگر برخوردارند، اما تشدید شکاف‌های قومی مذهبی و تعارض قومی و تشدید ناامنی‌ها به اتخاذ روش‌های نادرست مدیریتی استان برای کاهش ناامنی‌ها و کاهش شکاف‌های قومی - مذهبی ارجاع دارد. مثلاً به تعبیر پیرمحمد ملازمی:

«ما وارد یک چرخه انتقام‌گیری شده‌ایم که از یک سو حکومت اعدام می‌کند و از آن سو عملیات انتحاری انجام می‌دهند باید این وضعیت تمام شود که برای تمام شدن آن باید از خود پرسید به کجا می‌خواهیم برویم؟ یعنی به جای اینکه به دنبال از بین بردن و یا کاهش میزان تبعیض، فقر، بیکاری، بیسوادی و محرومیت و ایجاد فرصت‌های برابر مشارکت و رقابت شهروندان در امر توسعه باشیم، بر شدت برخورد‌های نظامی و رویکردهای سخت‌افزارانه و نگاه‌های امنیتی افزوده می‌شود. تاجایی که فرارگاه نظامی - امنیتی برای اداره استان در دستور کار قرار بگیرد و نقش استاندار به عنوان عالی‌ترین نماینده سیاسی دولت در منطقه تحت تأثیر تصمیمات قرارگاه قرار داشته باشد و از سوی دیگر نظر به اینکه بالاترین سهم در امر توسعه سهم نیروی انسانی است و اکثریت جمعیت استان را هم قوم بلوچ دربر گرفته که عملاً به خاطر رویکردهای تبعیض‌آمیز مشارکت و رقابت فعال هم از آنها سلب شده است، چطور و بر اساس چه منطقی باید انتظار داشته باشیم که سیستان و بلوچستان گام‌های توسعه‌ر را بر خواهد داشت و به تعبیر آقای محمدرضا کربلایی: «حکومت نمی‌تواند ۱۰۰ کارمند استخدام کند، در حالی که یک نفر از آنها بلوچ نیست و سپس بگوید بلوچ‌ها با ما همکاری نمی‌کنند و یا برای ورود به دانشگاه مشکلات زیادی داشته باشند». برای یافتن راه‌حل،

آسیب‌شناسی وضعیت موجود استان ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و این چرخه انتقام‌گیری اعدام کردن‌ها و حرکت‌های انتحاری دور تسلسل و دور باطلی است که پروتئاد مثبتی در بر نخواهد داشت و امنیت‌پایداری را به دنبال نخواهد داشت. بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تمام شهروندان ایرانی از حقوق مساوی و برابر برخوردارند و بنیانگذار جمهوری اسلامی امام راحل هم فرمودند اسلام بنا بر برابری، برادری و وحدت است. (۱۵)

جامعه بلوچ نباید خود را در دام پهن شده از سوی بیگانگان در آن سوی مرزها و حامیان داخلی رویکردهای تبعیض قومی گرفتار کند. امروزه تنها راه رسیدن به حقوق سیاسی - مدنی، اجتماعی و رسیدن به آزادی، کانال‌های مدنی‌اند و روش‌های مسلحانه و خشونت‌آمیز هیچ نتایج مثبتی را برای جوامع در بر نخواهد داشت. نه ظرفیت‌افکار عمومی دنیا و نه ظرفیت‌افکار عمومی ملت ایران و نه ظرفیت منافع ملی هیچ یک راه‌های توسل به خشونت را بر نمی‌تابند و از سویی تنها

تنها راه رسیدن به امنیت مدیریت صحیح، مشارکت فعال اقوام و به دنبال آن رقابت در تمام عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و از بین بردن تبعیضات قومی و از بین بردن و کاهش دادن میزان فقر، بیکاری، محرومیت و بیسوادی است که مسئولان مربوطه باید با رویکردی آسیب‌شناسانه به آن بیندیشند و به اعتمادسازی بین مردم و دولتمردان با از بین بردن فقر و محرومیت و رفع تبعیضات قومی - مذهبی بپردازند و نیز کاهش شکاف‌های قومی - مذهبی - که آن هم مستلزم نگاه برابر از سوی مدیریت کشور به اقوام و مذاهب مستقر در استان خواهد بود - در دستور کار قرار گیرد

راه رسیدن به امنیت مدیریت صحیح، مشارکت فعال اقوام و به دنبال آن رقابت در تمام عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و از بین بردن تبعیضات قومی و از بین بردن و کاهش دادن میزان فقر، بیکاری، محرومیت و بیسوادی است که مسئولان مربوطه باید با رویکردی آسیب‌شناسانه به آن بیندیشند و به اعتمادسازی بین مردم و دولتمردان با از بین بردن فقر و محرومیت و رفع تبعیضات قومی مذهبی بپردازند و نیز کاهش شکاف‌های قومی مذهبی - که آن هم مستلزم نگاه برابر از سوی مدیریت کشور به اقوام و مذاهب مستقر در استان خواهد بود در دستور کار قرار گیرد. پر واضح است که تأمین امنیت در سیستان و بلوچستان به جز یک مدیریت توسعه‌ای و برابر نگر در منطقه تحقق نمی‌یابد و با نگاه امنیتی و رویکردهای نظامی‌گری نمی‌توان امنیت پایدار را در آن برقرار کرد

مدیر مسئول نشریه صبح زاهدان

پی‌نوشت:

- ۱- صبح زاهدان، شماره ۳۷۲، تیر ۱۳۸۹.
- ۲- چشم‌انداز ایران، جنایت محکوم! بلوچستان، بیم‌ها و امیدها، شماره ۵۹، دی و بهمن ۱۳۸۸.
- ۳- گیدنز، آنتونی، جامعه‌شناسی، مترجم منوچهر صبوری، تهران، چاپ پانزدهم، ۱۳۸۴، ص ۴۰۳.
- ۴- صبح زاهدان، ویژه‌نامه نوروزی، شماره ۲۵۹، فروردین ۱۳۸۹. به نقل از سید محمود حسینی، چشم‌انداز ایران، شماره ۵۹.
- ۵- ایشکار (ویژه سیستان و بلوچستان)، شماره ۱۷۴۶، اردیبهشت ۱۳۸۹.
- ۶- صبح زاهدان، شماره ۳۴۴، ۱۰ آذر ۱۳۸۸.
- ۷- همان، ۱۳ مهر ۱۳۸۵.
- ۸- همان، ۲۵ مرداد ۱۳۸۵.
- ۹- خطبه نماز جمعه اهل سنت زاهدان (مکی)، ۲۸ مهر ۱۳۷۸، سیستان و بلوچستان.
- ۱۰- خطبه نماز عید قربان، ۴۶ آبان ۱۳۸۹.
- ۱۱- بررسی برخی از عوامل اجتماعی، فرهنگی مؤثر بر گرایش به عضویت برخی افراد در گروه‌های تروریستی در استان سیستان و بلوچستان، کردیاسر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان، ۱۳۸۹.
- ۱۲- استانداری سیستان و بلوچستان، (عناصر مردم‌شناس و جامعه‌شناسی قوم بلوچ)، دفتر مطالعات توسعه محور شرق، اسفند ۱۳۷۹، ص ۴۶-۴۵.
- ۱۳- جامعه‌شناسی سیاسی قوم بلوچ، صدیقه شیخ‌زاده، دانشگاه تهران، اسفند ۱۳۸۵.
- ۱۴- آمار سازمان سنجش آموزش کشور، سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷.
- ۱۵- فصلنامه ندای اسلام اتحاد شکننده، قادر بخش جمال‌زهی، شماره ۳۱، پاییز ۱۳۸۶.